

Deel III

Bijlagen

bijlage A

juridisch kader en organisatie van het beeldkwaliteitsbeleid

1 juridische status

Het beeldkwaliteitsbeleid van Nijmegen is juridisch verankerd in de Woningwet, de Monumentenwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Met de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit geeft Nijmegen invulling aan de wettelijke verplichting een nota te produceren waarin het welstandsbeleid wordt uiteengezet. Het architectuurbeleid, dat op zichzelf geen wettelijke verankering heeft, is hierin geïntegreerd. Naast de Monumentenwet is de Gemeentelijke Monumentenverordening van kracht.

2 juridische en organisatorische aspecten

de gemeenteraad stelt het beeldkwaliteitsbeleid vast

Op grond van de nieuwe Woningwet is een gemeente verplicht om toetsingscriteria vast te stellen, als zij welstandstoezicht wil uitoefenen. De criteria worden opgenomen in de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit die door de gemeenteraad moet worden vastgesteld. In de Woningwet wordt weliswaar nog gesproken van 'redelijke eisen van welstand', maar die moeten voortaan zoveel mogelijk worden geconcretiseerd in gebieds- en objectgerichte criteria. Deze criteria vormen een stelsel van beleidsregels waarbinnen de Commissie Beeldkwaliteit aan B&W adviseert. Per gebied kan de gemeente de toetsingscriteria specificeren om daarmee zoveel mogelijk recht te doen aan het karakter en de gewenste kwaliteit van een gebied. Voor de kleinere bouwwerken moet de gemeenteraad objectcriteria (ook loket- of sneltoetscriteria genoemd) vaststellen. Deze criteria geven meteen duidelijkheid of een bouwwerk al dan niet voldoet. Voor welke categorieën de objectcriteria gaan gelden, wordt in een Algemene Maatregel van Bestuur vastgelegd.

uitvoering van welstand door B&W

De nieuwe Woningwet verplicht B&W – mits er een welstandsbeleid is vastgesteld - om vergunningplichtige bouwwerken aan welstandscriteria te toetsen. Daarvoor wordt advies gevraagd aan de onafhankelijke Commissie Beeldkwaliteit. B&W zijn verantwoordelijk voor het besluit om de vergunning te verlenen. Binnen 12 weken moeten B&W op de adviesaanvraag hebben beslist. Voor licht-vergunningplichtige bouwwerken, de zogenaamde loketplannen, geldt een andere procedure. Deze plannen hoeven niet door de Commissie Beeldkwaliteit te worden getoetst; B&W mogen deze ook zelf afhandelen. Daartoe kan een ambtenaar van bouw- en woningtoezicht worden gemandateerd. De beslissingstermijn voor licht-vergunningplichtige plannen is maximaal 6 weken.

gefaseerde vergunningverlening

Het wordt mogelijk om een bouwvergunning gefaseerd aan te vragen. Dit is bedoeld om vergunningaanvragers de mogelijkheid te bieden om in een vroeg planstadium op basis van voorlopige schetsen, een besluit van burgemeester en wethouders te vragen over een bouwplan. Tegen dit besluit is beroep mogelijk. In eerste instantie wordt getoetst aan eventuele stedenbouwkundige voorschriften in de bouwverordening, aan het bestemmingsplan, de Monumentenwet of een provinciale c.q. gemeentelijke monumentenverordening (indien van toepassing) en aan redelijke eisen van welstand. In de tweede fase wordt getoetst aan het Bouwbesluit en aan de voorschriften uit de Bouwverordening (eventuele stedenbouwkundige voorschriften uitgezonderd).

jaarverslag B&W en Commissie Beeldkwaliteit

De Woningwet verplicht B&W om de gemeenteraad tenminste eenmaal per jaar een verslag voor te leggen waarin zij uiteenzetten:

- op welke wijze zij zijn omgegaan met de adviezen van de Commissie Beeldkwaliteit;
- op welke categorieën van gevallen zij de aanvraag voor een lichte bouwvergunning niet aan de Commissie Beeldkwaliteit hebben voorgelegd en op welke wijze zij in die gevallen zelf toepassing hebben gegeven aan de welstandscriteria;
- op welke categorieën van gevallen:
 - zij tot aanschrijving op grond van art. 19 van de Woningwet zijn overgegaan en daarbij de keuze hebben gelaten tussen ofwel het uitvoeren van de aanschrijving, ofwel het slopen van het bouwwerk of de standplaats binnen de door hen te bepalen termijn, en
 - zij bij of na een aanschrijving op grond van art. 19 van de Woningwet zijn overgegaan tot toepassing van bestuursdwang op grond van art. 26.

Ook stelt de Commissie Beeldkwaliteit jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden. Tenminste eenmaal per jaar vindt een evaluatiegesprek plaats tussen een vertegenwoordiging van het gemeentebestuur en de Commissie Beeldkwaliteit.

Op grond van de evaluatieresultaten kan de gemeenteraad besluiten om de welstandsnota – eventueel tussentijds – aan te passen. Wanneer dit het geval is worden de procedures op grond van de gemeentelijke inspraakverordening gevolgd.

handhaving

De gemeente voert een actief handhavingsbeleid waar het gaat om het bewaken van de ruimtelijke kwaliteit. Een effectief welstandsbeleid kan niet zonder een consequente handhaving, die zonedig met bestuursdwang gepaard gaat. Altijd worden daarom inspecties verricht door Bouw- en Woningtoezicht, die erop zijn gericht om te controleren of bouwplannen conform de verleende bouwvergunning worden uitgevoerd.

afwijken van het advies van de Commissie Beeldkwaliteit

Burgemeester en wethouders mogen, mits met redenen omkleed, afwijken van het advies van de Commissie Beeldkwaliteit. Bijvoorbeeld als de commissie de van toepassing zijnde criteria niet juist heeft geïnterpreteerd of toegepast. De redenen voor de afwijking worden bij de bekendmaking van het besluit vermeld. Burgemeester en wethouders bieden bij afwijking van een advies op welstandsgronden eerst de voor de Commissie Beeldkwaliteit de mogelijkheid tot heroverweging van het eerder uitgebrachte advies. Indien dat niet tot een oplossing leidt, kan een second opinion worden gevraagd (zie kopje 'Second opinion').

Afwijken om andere redenen: B&W krijgen volgens art. 44 lid 1 WW de mogelijkheid om bij strijd van een bouwplan met redelijke eisen van welstand, toch de bouwvergunning te verlenen indien zij van oordeel zijn dat daarvoor andere redenen zijn, bijvoorbeeld van economische of maatschappelijke aard. Deze afwijking wordt in de beslissing op de aanvraag van de bouwvergunning gemotiveerd.

hardheidsclausule

Burgemeester en wethouders kunnen, eventueel op advies van de Commissie Beeldkwaliteit, ook gemotiveerd afwijken van de gebieds- en objectgerichte welstandscriteria. Dit kan gebeuren bij plannen die niet voldoen aan de vastgelegde criteria maar wél een kwalitatieve toevoeging aan hun omgeving vormen. Ook kan het voorkomen dat plannen die tegemoet komen aan de gebieds- objectgerichte welstandscriteria toch een zodanig slechte kwaliteit hebben dat ze afbreuk doen aan hun omgeving. In die gevallen moet worden verwezen naar algemene beoordelingscriteria die in de uitwerkingsnota zijn opgenomen.

second opinion

De gemeente kan besluiten om een second opinion over een bouwplan te vragen. In dat geval wordt de bouwaanvraag voorgelegd aan een welstands-/monumentencommissie van een andere gemeente. Hierover kan contact worden opgenomen met de Federatie Welstand.

indienen van bezwaar

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken bezwaar indienen tegen de beslissing van burgemeester en wethouders op de aanvraag voor een bouwvergunning. Belanghebbenden zijn in de regel de planindieners en de direct omwonenden. In de bezwaarschriftenprocedure heroverwegen burgemeester en wethouders het besluit nadat belanghebbenden tijdens een hoorzitting hun standpunten nader hebben kunnen toelichten. Belanghebbenden die het met de heroverweging niet eens zijn, kunnen hiertegen in beroep gaan.

Eventueel kunnen de planindieners en/of de ontwerper een toelichting door de Commissie Beeldkwaliteit vragen. Op grond van de voor- en tegenargumenten kan de Commissie Beeldkwaliteit het advies herzien. Dit moet in het uiteindelijke advies worden gemotiveerd.

3. excessenregeling

De gemeente heeft de mogelijkheid om repressief in te grijpen indien vergunningvrije bouwwerken in ernstige mate in strijd zijn met redelijke eisen van welstand. Dit is het geval indien sprake is van excessen: buitensporigheden in het uiterlijk die ook voor niet-deskundigen evident zijn. De excessenregeling is niet bedoeld om de plaatsing van het bouwwerk tegen te gaan. Op grond van artikel 19 WW kunnen burgemeester en wethouders de eigenaar dan aanschrijven om de strijdige situatie ongedaan te maken.

De excessenregeling is in ieder geval van toepassing in de volgende gevallen;

- armoedig materiaalgebruik bij erfafscheidingen, bijgebouwen en overkappingen die zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte. Voorbeelden van armoedig materiaal zijn rietmatten, beddenspiralen, oude deuren, golfplaten of zeildoek;
- armoedig materiaalgebruik bij gevelbetimmeringen die zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte. Voorbeelden van armoedig materiaal zijn kunststof schroten en industriële beplating.
- felle of extreem contrasterende kleuren op gevels die zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte.

bijlage B

Commissie Beeldkwaliteit

De Commissie Beeldkwaliteit adviseert aan het gemeentebestuur over allerlei zaken die verband houden met cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting en vormgeving. Het gaat dan onder andere om beleidsontwikkelingen, strategische ontwikkelingen en masterplannen. Maar ook om concrete bouwplannen en plaatsingsverzoeken voor de gemeentelijke monumentenlijst.

De commissie bestaat uit een voorzitter en negen leden, waarvan er zeven tegelijk bij een vergadering aanwezig zijn. De disciplines architectuur, stedenbouw, cultuurhistorie, bouwhistorie, restauratie, kunsthistorie, landschapsarchitectuur en geschiedenis zijn in de commissie vertegenwoordigd. Hierdoor is de commissie in staat om breed geïntegreerde adviezen uit te brengen waarin zowel het welstandsaspect, het monumentenaspect als het (algemeen) cultuurhistorisch belang worden meegewogen.

Ook bij niet individueel beschermde objecten spelen de cultuurhistorische kwaliteiten van het object en/of het gebied nadrukkelijker dan voorheen een rol bij de advisering. Hierdoor zal de identiteit van Nijmegen behouden blijven en waar mogelijk versterkt.

Om de werkbaarheid en effectiviteit van de commissie te vergroten wordt er met een tweetal subcommissies gewerkt. De Subcommissie Welstand zal zich bezighouden met advisering rond bouwaanvragen, plannen voor de inrichting van de openbare ruimte en reclameaanvragen. De Subcommissie Cultuurhistorie ten slotte zal zich bezighouden met advisering rond bouwhistorie, archeologie, wijzigingsvoorstellen en restauraties van rijks- en gemeentelijke monumenten en stadsbeeldobjecten. De samenstelling en werkwijze zijn zodanig dat zowel in de Commissie Beeldkwaliteit als in de subcommissies de vertegenwoordiging vanuit de verschillende vakdisciplines gewaarborgd is. De planbehandeling van de Commissie Beeldkwaliteit is openbaar voor zover het om formele bouwaanvragen gaat. Vooroverleg over beleidsontwikkelingen en grootschalige plannen kan in een besloten deel van de vergadering plaatsvinden.

Het feit dat de Commissie Beeldkwaliteit geïntegreerde adviezen uitbrengt, betekent dat voor elk bouwplan nog maar één advies nodig is. Ook als zowel een bouw- als een monumentenvergunning vereist is. Alleen als het bouwplan een rijksmonument betreft, is ook nog een advies van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg vereist.

adviestraject

Als u een aanvraag om bouw- en/of monumentenvergunning hebt ingediend, dan wordt de aanvraag eerst getoetst op ontvankelijkheid. Als de aanvraag compleet is, wordt deze geagendeerd voor de Commissie Beeldkwaliteit. De commissie vergadert één keer per twee weken op donderdag. De vergaderingen zijn openbaar, voor zover het de bouwplanbeoordeling betreft. De agenda en de vergaderlocatie worden gepubliceerd in de Brug en op het internet.

Het is voor architecten mogelijk om tijdens de vergadering het plan toe te lichten. Dit dient vooraf aan het secretariaat gemeld te worden. Enige dagen na de vergadering krijgt de aanvrager een kopie van het advies.

richtlijnen voor de Commissie Beeldkwaliteit

De commissie dient bij haar advisering rekening te houden met een aantal richtlijnen en voorschriften. Zo zijn de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt van belang; in principe mag de commissie geen advies uitbrengen dat de bestemmingsplanmogelijkheden beperkt. In het geval van een monument of een locatie in een beschermd gebied, is de object- of gebiedsgerichte redengevende beschrijving richtinggevend voor de planbeoordeling. Verder zijn in de Kadernota Beeldkwaliteit en in deze Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit richtlijnen opgenomen waaraan bouwplannen getoetst worden.

spreekuur

De Commissie Beeldkwaliteit brengt alleen adviezen over bouwplannen uit als er een formele vergunningaanvraag is ingediend. Als u vóórdat u een vergunning aanvraagt al wilt weten of uw bouwplan haalbaar is, bestaat er voor ontwerpers de mogelijkheid om tijdens een spreekuur met leden van de commissie van gedachten te wisselen. Op basis van schetsen worden opmerkingen gemaakt en punten genoemd die nadere aandacht vragen; er wordt geen formeel advies opgesteld. U dient voor het spreekuur een afspraak te maken, maar u hoeft vooraf geen stukken aan te leveren. U kunt hiervoor contact opnemen met het secretariaat.

Commissie Beeldkwaliteit
secretariaat
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
tel. (024) 329 9898
fax (024) 324 3434
e-mail cie.bk@nijmegen.nl

bijlage C

gemeentelijke monumentenverordening 2003

N.B.: De als bijlage in de nota opgenomen Monumentenverordening is ter voorkoming van dublures buiten deze publicatie gehouden. De verordening is reeds gepubliceerd als gemeentebblad GB03-78. De informatie is via klikken op rood (hyperlink) beschikbaar.

Bijlage D

Woordenlijst

a

architectonische details	Verwijst naar de waarde die de <u>detaillering</u> van een gebouw heeft voor het uiterlijk en de “volmaaktheid” van de architectuur in zijn geheel;
architectonische eenheid	Een samenhangend geheel van gebouwen of gebouwdelen, ontstaan door gebruik van <u>bouwstijlen</u> die goed op elkaar aansluiten of door gebruik van een en dezelfde <u>bouwstijl</u> ;
architectonische merites	De gewaardeerde en buiten kijf staande eigenschappen van een gebouw;
Art Nouveau stijl	Naam gegeven aan de stijlvernieuwing in Europa die zich eind negentiende, begin twintigste eeuw in vrijwel alle kunstuitingen manifesteerde. Typisch voor gebouwen die in deze stijl zijn ontworpen zijn, onder andere, organische motieven, vloeiende lijnen, gebruik van glas in lood, vrouwelijke sculpturen, gebruik van moderne materialen (metaal, glas en beton) en invloeden van de Japanse kunst;
authenticiteit	De mate waarin een gebouw of een wijk een oorspronkelijke bouwstijl weerspiegelt, of de mate waarin de loop van de geschiedenis aan een gebouw of een wijk is af te lezen;

b

beeldbepalend	Dat wat het uiterlijk van een gebouw (meestal de gevel), zoals dat voor buitenstaanders zichtbaar is, beslissend beïnvloed. Zo kunnen balkons, grootte en vorm van raamopeningen, maar ook de kleur baksteen of zonweringen een beeldbepalend stempel op een gebouw drukken;
beeldkwaliteit	Een verzamelnaam voor alle aspecten die invloed uitoefenen op de beleving van de ruimtelijke omgeving; <u>structuur</u> , identiteit en belevingswaarde zijn bepalend voor de uiteindelijke beeldkwaliteit;
beheersgebied	Gedeelte van de stad waar geen grote ontwikkelingen worden verwacht. In beheersgebieden vormen de bestaande kwaliteiten van de bebouwing en de stedelijke <u>structuur</u> het uitgangspunt waarbinnen nieuwe bouwplannen zich dienen te voegen. Deze kwaliteiten worden beschreven door middel van een verwijzing naar een <u>bouwsteen</u> .
belevingswaarde	Het gaat hier om de mate waarin visueel-ruimtelijke, functionele, historische, culturele of symbolische aspecten van een wijk, een openbare ruimte, of een gebouw, door de mens kunnen worden ervaren en worden gewaardeerd. Bijvoorbeeld: publiek toegankelijke kades en pieren zorgen voor een verhoging van de belevingswaarde van een haven;
bloemkoolstedenbouw	Parodiërende aanduiding die wordt gebruikt voor een bepaald type stedenbouw dat in en rond de jaren zeventig in heel Nederland is toegepast en doorgaans wordt aangeduid als structuralisme. De woongebieden uit deze periode hebben een grillig stratenpatroon, weinig doorgaande wegen en de wijken, maar ook delen van de wijken, zijn sterk naar binnen gekeerd. De labyrintische stedenbouwkundige structuur die hierdoor ontstaat heeft deze wijken aan de bijnaam ‘bloemkoolstedenbouw’ geholpen;
borstwering(en)	Lage dichte muur, ongeveer tot borsthoogte. De term vindt zijn oorsprong in de kasteelbouw. In de architectuur wordt het gebruikt om het bakstenen, betonnen, of anderszins massieve, gevelgedeelte tussen de vloer en de onderkant van het raamkozijn aan te duiden;

bouwsteen	De architectuurhistorische typering van een buurt, wijk, of kleiner <u>ensemble</u> , waarbinnen een bouwproject zich bevindt. Het gaat hierbij om concrete zaken als afmetingen, ritmes, <u>rooilijnen</u> , kleur en materiaalgebruik. Maar ook minder exact te benoemen elementen als sfeer en stedelijkheid zijn van belang. Voor iedere bouwsteen zijn specifieke <u>criteria</u> van toepassing;
bouwsijl	Zie <u>stijl</u> ;
C	
centrumvorming	Een plek in de stad waar, vanwege de gunstige aanwezigheid van belangrijke (spoor-, water-, of andere) wegen, een centrumklimaat is ontstaan en/of wordt gestimuleerd om zich te ontwikkelen. Dit klimaat is aantrekkelijk voor allerlei activiteiten (wonen, werken en winkelen) en kenmerkt zich in stedenbouwkundig opzicht door <u>verdichting</u> , <u>functiemenging</u> , en <u>intensivering</u> ;
CIAM	Afkorting voor <i>Congres International d'Architecture Moderne</i> . Voor een inhoudelijke bespreking wordt verwezen naar <u>bouwsteen W5</u> ;
concept	het idee waaruit een ontwerp voortkomt, c.q. waarop keuzes en beslissingen van de ontwerper gebaseerd zijn;
context	de omgeving, zowel de gebouwen als de buitenruimte;
contrast	Zichtbare tegenstellingen tussen gebouwen of gebouwdelen, in materiaalgebruik, compositie of schaal;
complex	Verzameling gebouwen of gebouwdelen die om functionele of esthetische redenen als één samenhangend geheel kunnen worden beschouwd;
complexmatig(e)	Alle onderdelen van het complex omvattende;
compositie	Esthetische ordening van de verschillende onderdelen van een bouwwerk ten opzichte van elkaar, of situering van een gebouw ten opzichte van de omringende bebouwing;
coulissewerking	Ook wel kijkdooseffect genoemd. Door linten van beplanting of bebouwing op verschillende afstanden in een vrije ruimte te plaatsen ontstaat een bijzondere dieptewerking;
crescents	Bebouwing langs een gebogen laan, in de vorm van een halve ring. Een van de beroemdste voorbeelden van een crescent is te vinden in het Engelse Bath;
criterium	Norm bij beoordeling van een bouwplan door de Commissie Beeldkwaliteit;
cultuurhistorie	Geheel van voortbrengselen van een gemeenschap dat typerend is voor de ontwikkeling van deze gemeenschap;
d	
deelgebied	Onderverdeling van een gebied. In de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit wordt met een deelgebied een gedeelte van de stad aangeduid dat zich qua <u>dynamiek</u> , of <u>toetsingsniveau</u> , onderscheidt van de omliggende delen;
detaillering	Het uitwerken van een ontwerp. In de architectuur verstaat met onder detaillering het vinden van de meest geschikte aansluiting van verschillende materialen en gebouwdelen op elkaar;
dichtheid	Het aantal eenheden op een specifieke oppervlakte. In de stedenbouw verstaat men onder dichtheid doorgaans het aantal woningen per hectare;
dorpskern	Het hart van een dorp, meestal gebouwd rondom een middelpunt (zoals een kerk, plein, of kruispunt). Zie ook <u>bouwsteen H2</u> ;

dorpslint	Kleinschalige <u>perceelsgewijze</u> bebouwing langs een lineair, zoals een dijk of een weg. Dorpslinten kunnen met het groeien van de stad in het stedelijk weefsel opgenomen worden. Zie ook <u>bouwsteen</u> H2;
duurzaam bouwen	Een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten ten gevolge van het bouwen en de gebouwde omgeving tot een minimum worden beperkt;
dynamiek	De mate waarin en de snelheid waarmee veranderingen optreden. In de Uitwerkingsnota Beelkwaliteit wordt het begrip over het algemeen gebruikt om de <u>levenscyclus</u> van een bepaald <u>deelgebied</u> aan te duiden;
e	
eclectische stijl	Stijl waarbij vormen en principes uit verschillende bouwstijlen bij iedere bouwopgave naar behoefte worden gekozen en samengevoegd;
enclave	Geïsoleerd gelegen deel van de stad, dat qua bebouwing of grondgebruik afwijkt van de omringende stadsdelen;
engelse landschapsstijl	Stijl die is gebruikt in de parkaanleg en vooral populair was in de 18 ^{de} en 19 ^{de} eeuw. Typerend voor deze stijl zijn slingerende paden, centraal gelegen vijvers en boomgroepen aan de randen van het park die de aanwezigheid van de stad verhullen;
ensemble	Architectonisch en of stedenbouwkundig geheel van meerdere gebouwen of gebouwdelen dat een natuurlijke eenheid vormt. Doorgaans komt het neer op een aantal blokken dat door één architect is ontworpen;
erf(af)scheiding	Fysieke grens die de overgang aangeeft tussen openbare ruimte en privé-terrein. Denk aan hekken, hagen, heggen of schuttingen;
etagewoning	Op één woonlaag gelegen woning, niet op de begane grond;
eyecatcher	Populaire term voor "blikvanger", in de stedenbouw een markant gebouw of element dat onmiddellijk "het oog pakt";
extensief	niet intensief; in <i>extensief ruimtegebruik</i> ; In het algemeen duidt extensief op een inefficiënte omgang met de beschikbare grond;
f	
Federatie Welstand	De Federatie Welstand stelt zich tot doel het landschaps-, dorps -en stedenschoon in Nederland te bevorderen en fungeert als centraal informatie- en ondersteuningspunt op het terrein van de welstandszorg; Postadres: Postbus 68, 6800 AB, Arnhem. Tel.: 026 - 3529363
Forum beweging/FORUM	Beweging uit de jaren zestig en zeventig die aandacht vroeg voor de menselijke schaal en maat in de architectuur en stedenbouw;
fragment	Een gedeelte van de stad dat zich onderscheidt van de omliggende delen door een zeker isolement of afwijkende verschijningsvorm;
fijnkorrelig	Tot op een laag schaalniveau, in afzonderlijk herkenbare kleine onderdelen opgebouwd;
functiescheiding	Ontwerpopvatting die aan het begin van de twintigste eeuw in de stedenbouw in opgang raakt, waarbij wonen, werken en recreatie in strict aparte zones wordt ondergebracht. Het resultaat zijn <u>monofunctionele</u> wijken, waarop in de loop van de twintigste eeuw veel kritiek is geuit;

g

galerijflat(s)	Flatgebouw waarbij langs de afzonderlijke woningen op de bovenverdiepingen een galerij loopt als toegang voor de bewoners en voor leveranciers enz;
geaccidenteerd terrein	Heuvelachtig terrein; terrein met niveaoverschillen;
gebied	Een van de 26 gebieden waarin Nijmegen voor de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit is onderverdeeld. Een gebied kan onderverdeeld zijn in <u>deelgebieden</u> ;
groenstrook	Beplante strook grond in of langs een bebouwd gebied. In de jaren zestig werd met het begrip ook wel een groene zone aangeduid met hier en daar in het groen opgenomen voorzieningen;
groene long	Symbolische verwijzing naar het ademhalingsorgaan. De groene long is een groengebied dichtbij of in de stad waardoor het stedelijk gebied "verse lucht" inademt. In de praktijk komt het erop neer dat de inwoner van de stad een groengebied tot zijn beschikking staat waar hij zich kan recreëren en dat hij snel kan bereiken;
groene zoom	Groene (beplante) buitenrand;
grootschalige	Groot opgezet, in een groot gebied, in grote aantallen en/of grote afmetingen (tegenovergesteld aan kleinschalig); groot ten opzichte van de menselijke maat;

h

herstructurering	Het aanpassen van een <u>deelgebied</u> , of opnieuw invullen, voor hetzelfde gebruik; Herstructurering is een van de mogelijke fasen uit de <u>levenscyclus</u> van een gebouw of wijk;
historiserende stijl	<u>Bouwstijl</u> die het imiteren van vormkenmerken van bouwstijlen uit het verleden combineert met moderne bouwtechnieken. Het resultaat is een gebouw dat suggereert veel ouder te zijn dan het daadwerkelijk is;
hoekkeper	Uitwendige hoek in de kapvorm, ter plaatse van de aansluiting van twee schuine dakvlakken. Zie ook: <u>kilkeper</u> ;
hoogbouw(object)	Bebouwing van acht bouwlagen of meer, of bebouwing hoger dan 25 meter;

i

identiteit	Dat wat een gebied of een <u>object</u> een herkenbare eigenheid geeft. Identiteit is doorgaans een mix van allerlei factoren, van stedenbouwkundige, architectonische, maar ook van cultuurhistorische, en demografische aard;
industriële bouwmethoden	In het begin van de twintigste eeuw werd in Nederland, net als in de ons omringende landen, geëxperimenteerd met nieuwe, industriële bouwmethoden zoals staalskeletbouw en betongietbouw. Tegenwoordig zijn er allerlei bouwmethoden die niet door een traditionele ambachtsman (timmerman, stucadoor, etc.) worden uitgevoerd;
informeel	Ongedwongen; in architectuur en stedenbouw gebruikt in tegenstelling tot formeel (strenge vormgeving, volgens regels waarvan niet wordt afgeweken);
integraal	Allesomvattend;
invloedssfeer	Gebied waarop een object invloed in brede zin uitoefent. Te denken valt aan de omliggende van een station, die de aanwezigheid van winkels en kiosken in de nabijgelegen wijken tot gevolg kan hebben. In de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit wordt het begrip vaak gebruikt om te duiden op de invloedssfeer van een <u>object</u> . Deze heeft vooral betrekking op de <u>ruimtelijk-visuele</u> relatie die een object met de omliggende wijken aangaat;

j

Jugendstil

Stijl vernoemd naar het in 1896 te München opgerichte blad "Jugend". Ook wel bekend onder de Franse aanduiding Art Nouveau (zie aldaar);

k

kilkeper

Inwendige hoek in de kapvorm, ter plaatse van de aansluiting van twee schuine dakvlakken. (Voorbeeld: in een L-vormig gebouw met schuine pannendaken wordt de aansluiting van twee dakvlakken aan de binnenzijde (de oksel) van het gebouw de kilkeper genoemd. Aan de buitenzijde wordt de aansluiting de hoekkeper genoemd);

knoop(punten)

Snijpunten van (spoor)wegen, waar zich relatief veel activiteit afspeelt;

l

laagbouw

Bebouwing tot en met drie lagen (minder dan 12 meter);

landmark(s)

Engelse term voor een bouwwerk dat door zijn opvallende positie en uiterlijk een rol vervult als herkenningspunt in de stad

langzaam verkeer

Voetgangers en (brom)fietsers;

leefbaarheid

Term waarmee de kwaliteit van leven in wijken of steden wordt aangeduid. Er zijn allerlei factoren die invloed hebben op leefbaarheid, denk aan woningkwaliteit, criminaliteit, voorzieningenniveau, bewonersparticipatie, etc.;

levensfase

Afgebakend deel van een leven. Hier wordt geduid op een specifieke fase van stadsdelen of gebouwen in een levenscyclus;

levenscyclus

De opeenvolgende veranderingen van een organisme.
In de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit wordt met levenscyclus geduid op de ontwikkeling van stadsdelen of gebouwen. Na de ontwikkelingsfase, komen deze in de beheerfase terecht. De tand des tijds, of geconstateerde gebreken, kunnen op een gegeven moment aanleiding geven tot herstructurering of transformatie. Ook komt het voor dat gebieden zo goed gewaardeerd worden en functioneren dat men besluit het gebied een beschermde status te geven;

lint

Zie dorpslint;

lintbebouwing

Vrijwel aaneengesloten bebouwing langs hoofdwegen. Doorgaans maakt lintbebouwing onderdeel uit van een historisch dorpslint;

loggia

Inpandig terras;

m

maaiveld

Bovenzijde van het terrein dat een bouwwerk omgeeft. In het algemeen worden gebouwen vanaf het maaiveld betreden;

marktconform

Aangepast aan de markt. Hier wordt bedoeld dat gebouwen of wijken worden ontworpen om te voldoen aan de door de markt vastgestelde vraag. In de praktijk betekent dit vooral dat projectontwikkelaars een grote invloed krijgen op de totstandkoming en de vorm van een ontwerp.

modern, modernistisch

modern wil zeggen eigentijds en/of vooruitstrevend. In de architectuur wordt er de stijl mee aangeduid die in de jaren twintig en dertig van de twintigste eeuw opkwam en die gekenmerkt wordt door strakke vormgeving en de afwezigheid van decoratie. Pioniers

	in Nederland waren de architecten Gerrit Rietveld en Jan Duiker. Recentere architectuur waarvan de oorspronkelijke moderne stijl de inspiratiebron is, wordt wel modernistisch genoemd;
monument	Beschermd of te beschermen overblijfsel van vroegere cultuur, nijverheid of wetenschap; de wettelijke bescherming is gebaseerd op de monumentenverordening;
n	
op 'natuurlijke' wijze	Zonder vastomlijnd, groot, plan. Het is de typering van een stapsgewijze opeenvolging van kleine, veelal pragmatische, ontwikkelingen;
negge	De afstand van de buitenkant van het metselwerk tot aan het kozijn;
neostijl(en)	Stijl die een bewuste imitatie is van een vroegere stijl, zoals neoclassicisme of neogotiek. Het bij het ontwerp gebruik maken van een neostijl is een vorm van <u>historiserend bouwen</u> ;
nutstuin	Een tuin van openbaar nut. Oorspronkelijk tuinen met nutsgewassen bij boerderijen en kloosters, met rechte paden en een rationele indeling;
o	
object	Voorwerp of zaak die beschouwd en behandeld wordt als zodanig. Hier wordt met deze term geduid op gebouwen en complexen die zo <u>beeldbepalend</u> zijn voor de <u>beeldkwaliteit</u> van de stad, of een dusdanig bijzondere functie hebben, dat ze vallen in een afzonderlijk beoordelingskader, met een set van criteria. We onderscheiden 3 typen objecten: <u>hoogbouw</u> -objecten, <u>beeldbepalende</u> objecten en <u>monumenten</u> ;
openbaar	Voor iedereen toegankelijk;
open verkaveling	Zie <u>verkaveling</u> ; open in tegenstelling tot verkaveling in gesloten bouwblokken waarbij het binnenterrein geheel is gescheiden van de openbare ruimte rondom het blok;
organisch (gevormd)	Een <u>structuur</u> waarbij landschappelijke elementen in brede zin als kapstok of als leidend principe dienen voor de ontwikkeling. Deze elementen kunnen gevormd worden door waterlopen of hellingen, maar ook door landwegen of kleine padjes;
oriëntatie(punt)	Duidelijk herkenbaar punt waarop men zich kan oriënteren;
p	
patroon (sted.)	Een heldere vorm die als leidraad dient voor rangschikking van elementen (bebouwing, groen, tuinen, wegen, etc.) binnen een stedenbouwkundig ontwerp;
paviljoenachtig	Als een paviljoen, dat wil zeggen kleinschalig, luchtig, alzijdig en doorgaans in het groen gesitueerd;
periferie (stedelijk)	Buitenste rand of zone van het stedelijk gebied;
perceel	Kavel;
perceelsgewijze	Per perceel;
plint	Oorspronkelijk een lage lijst onderlangs een muur of wand, zowel binnen als buiten toegepast, vaak uitgevoerd in pleisterwerk. In de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit wordt doorgaans geduid op de gehele onderste laag van een gebouw, die de toegang tot het gebouw verzorgt en eventuele winkels en bedrijfjes bevat;
portiek	Gemeenschappelijk trappenhuis (zoals in portiek-etageflats);
prefab	In de fabriek of werkplaats gemaakt bouwonderdeel dat op de bouwplaats nog slechts gemonteerd hoeft te worden;

prestedelijk landschap	De landschappelijke ondergrond vóóordat deze bouwrijp is gemaakt, dus inclusief eventuele slootjes, bosschages, boom- en waterpartijen, of los verspreide boerderijen;
privé	In het bezit van één of enkele personen of private lichamen. Hier wordt meestal bedoeld op de elementen waarbinnen zich het privé-leven van mensen afspeelt, dus het huis, de tuin en het erf;
publiek domein	Openbaar gebied, in principe voor iedereen toegankelijk;

R

rationele stijl, rationalisme	Stijl in architectuur en stedenbouw die uitgaat van het functioneren van stad en gebouw, en die wars is van design of verfraaiing;
regie	Leiding, aansturing volgens plan (gemeentelijke regie);
revitalisering	Een gebied of een gebouw nieuw leven inblazen door het aanpakken van de knelpunten, achterstallig onderhoud, het verbeteren van het functioneren en het uiterlijk;
rooilijn	Bebouwingsgrens, in een plan bepaalde lijn tot welke gebouwd mag worden;
ruimtegebruik	De wijze waarop of het doel waarvoor de ruimte in gebruik is;
ruimtelijke opbouw	Die manier waarop ruimten in en om gebouwen in een bouwplan op elkaar afgestemd zijn;
ruimtelijke thema('s)	Ruimtelijke opgaven voor de stad Nijmegen vanuit Kansen voor de Keizerstad;
ruimtelijk-visuele	De zichtbaarheid van gebouwen en ruimten ten opzichte van elkaar betreffende;

S

schil	Als in <i>negentiende-eeuwse schil</i> : de rand van bebouwing die in de negentiende eeuw als een schil rondom de tot dan bestaande stad werd gebouwd (na het slechten van de wallen);
silhouet	De zichtbare omtrek van een stad met haar specifieke kenmerken, hoogbouw en afwijkende vormen, zoals die tegen de lucht afsteekt;
sneltoetscriteria	Toetsingscriteria voor bouwplannen die niet in de Commissie Beeldkwaliteit worden besproken, maar ambtelijk kunnen worden behandeld;
stadsbeeld	Uiterlijk van een stad, met name de manier waarop de stad gezien kan worden vanuit de openbare ruimte;
stadspoort	Toegangspoort van een stad, ook in overdrachtelijke zin gebruikt, wanneer bouwwerken of civieltechnische kunstwerken de toegang tot de stad markeren;
stadsweefsel	Stedelijk weefsel, patroon van blokken en straten in de stad;
stedelijke drager(s)	Dragers zijn elementen van de stad die de "structuur" van de stad bepalen en deze leesbaar of begrijpelijk maken;
stedelijke knoop	Brandpunt van activiteiten met bijbehorende gebouwen en buitenruimten in de stad op een plek waar belangrijke wegen bij elkaar komen;
stempel(s)	Een zich herhalend patroon van gebouwen in een bepaald gebied; ook: stempelpatroon/stempelstructuur/stempelunits;
stijl	Geheel van kenmerkende vormen van een bepaalde school of richting in kunst en architectuur;

stijlbreuk	Het breken met een bepaalde stijl en / of van richting veranderen;
strokenverkaveling	Ook: strokenbouw; opzet van rijenwoningen afgewisseld door ontsluitingsstraten of – paden, waarbij de achterzijde (de privézijde of tuinzijde) van alle woningen en rijen dezelfde, optimale oriëntatie op de zon heeft, (in tegenstelling tot een blokkenverkaveling waarbij achterzijden op elkaar gericht zijn, de oriëntatie op de zon verschilt per rij);
structuur	De wijze van opbouw van een samengesteld geheel; rangschikking van elementen (stedenbouwkundige structuur: rangschikking van gebouwen, wegen, waterlopen e.d. in een zekere herkenbare ordening);
t	
toetsingscriteria	De in deze nota geformuleerde aspecten waarop de Commissie Beeldkwaliteit bouwplannen haar adviezen baseert;
traditionele gesloten blokverkaveling	De indeling van de blokken op de bouwkvavels zoals gewoonlijk tot in de jaren dertig in veel steden gebruikt als de stedenbouwkundige basiseenheid waarmee een buurt of wijk werd opgebouwd. Het gesloten blok bestaat traditioneel uit een gesloten gevelwand die de naar de straat toe openbaarheid vertegenwoordigt en als representatie van het blok geldt. De achterzijde van de woningen is niet zichtbaar van de straat en geldt als prive zone;
transformatie	Het veranderen van een <u>deelgebied</u> , door een nieuwe invulling met een andere functie, een ander gebruik; Transformatie is een van de fasen uit de <u>levenscyclus</u> van een gebouw of wijk;
tuindorp	Vrij ruim opgezette, groene vooroorlogse wijken met complexmatige arbeiderswoningen. Dit type wijk kwam na de invoering van de Woningwet in 1901 in opdracht van woningbouwverenigingen tot stand. Er is sprake van overzichtelijke en hiërarchische <u>structuur</u> met pleinen, rechte hoofdstraten en korte woonstraten met ene besloten karakter, en in het woonblok accenten door onder meer verbijzonderingen van hoeken en poorten. Zie verder <u>bouwsteen</u> W1 Tuindorp;
tuinstadidee	Een van oorsprong Brits idee voor de stedenbouwkundige opzet van een stad of wijk welke wordt gekenmerkt door een ruime opzet met veel groen, waarbij de bebouwing uit laagbouw bestaat en een landelijke uitstraling heeft. Het idee wordt vanaf 1906 in Nederland voornamelijk op wijkniveau wordt toegepast. De wijk ligt vaak geïsoleerd van de rest van de stad en vertoont een zelfstandig karakter, dat zich onder andere uit in een centraal gelegen plein. Zie verder <u>bouwsteen</u> W1 Tuindorp;
tuinwijk	Ruim opgezette groene uitbreidingswijken die vanaf de jaren dertig tot en met de jaren zestig tot stand kwamen. De wijken zijn veelal gebaseerd op traditionele blokverkavelingen, rijtjeshuizen met voor- en achtertuinen, maar ook komen vrijstaande woningen of 2-onder-1-kap-woningen voor. Knikken in het stratenpatroon zorgen voor variatie en bieden plekken voor plantsoenen en dergelijke. De architectuur is doorgaans eenvoudig, de woningen betrekkelijk ruim. Zie verder <u>bouwsteen</u> W2 Tuinwijk;
typologie	Een ordenende beschrijving van typen. Hier verschillende typen openbare ruimten, gebouwen of woningen;
u	
uitvalsweg	Verkeersweg die vanuit een stad of een centrum naar buiten, naar de buitenwijken en het landschap, leidt;
utilitair	De nuttigheid betreffende. Bij <i>utilitaire gebouwen</i> is sprake van niet-woongebouwen;

V

verblijfskwaliteit	De mate waarin een omgeving geschikt en aantrekkelijk is om er te verblijven; de term wordt bij openbare ruimte vaak gebruikt in tegenstelling tot de verkeersfunctie;
verblijfskarakter	De indruk die de elementen en kenmerken van een plek of een wijk maken op een mens en die bepalend is voor de mate van verblijfskwaliteit;
verdichting	Proces waarbij de verhouding onbebouwd - bebouwd terrein gewijzigd wordt ten gunste van het laatste, bijvooebeeld door het toevoegen van woningen in een bestaande woonbuurt. Toename van de <u>dichtheid</u> ;
vergunningsvrij	Het ontbreken van de verplichting tot het hebben van een vergunning voor een bouwplan; indien een bouwplan vergunningsvrij is wordt er ook geen welstandstoets uitgevoerd;
vergunningplichtig	De verplichting een vergunning te hebben voor een bouwplan;
verkaveling	Het ontwerp van straten en (woningbouw)blokken en de indeling van de blokken in bouwkavels, zoals in blokkenverkaveling, verkavelingspatroon, verkavelingsopzet;
verticale geleding	Opzet van de gevel waarbij de nadruk ligt op een verticale indeling, door middel van gevelopeningen, metselwerk, inspringingen of andere gevelkenmerken en – detailleringen;
vervoersas	(Spoor)weg waarlangs het belangrijkste transport (van mensen en van goederen) binnen en via de stad plaatsvindt;
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Adres: Nassaulaan 12, 2514 JS, Den Haag. Tel.: 070 - 3738393
volkspark	Het 19 ^e eeuwse Duitse Volkspark is een parktype met specifieke kenmerken. Kenmerkend waren de geometrische indeling en de monumentaliteit van lange zichtassen, grote rechthoekige vijvers en open grasvlakken. Het ontwerp hield rekening met de recreatieve wensen van deze tijd, met bijvoorbeeld een grote lig- en speelweide, een bloemenweide, een volkstheehuis en een kinderspeeltuin. Deze voorzieningen werden gesitueerd in een nieuw gecreëerde natuurlijke omgeving;

W

wederopbouw	De periode van 1945-1965 waarin Nederland weer opbouwt wat in de tweede wereldoorlog verwoest is. Met weinig middelen moesten architecten en stedenbouwers in korte tijd omvangrijke bouwprogramma's realiseren om de oorlogsschade te herstellen en de woningnood te lenigen. Met de term wederopbouw wordt een bouwperiode aangeduid, geen stijl;
welstandsvrij	Een bouwplan is welstandsvrij wanneer volgens de gemeentelijke welstandsnota geen welstandstoetsing nodig is; een gemeente kan welstandsvrije gebieden of objecten aanwijzen. Bouwplannen waarvoor geen bouwvergunning vereist is zijn eveneens welstandsvrij;
woningtype(n)	soort woning op basis van een architectonische of stedenbouwkundige indeling, bijvoorbeeld, rijenwoning, tussenwoning en hoekwoning, twee-onder-eenkapwoning en vrijstaande woning; patiowoning, appartement, portiekwoning, maisonnetwoning;
woonerf	Een woonbuurt waar de auto te gast is, hetgeen door speciale verkeersborden wordt aangeduid. De inrichting biedt ruimte voor spelen en lopen en zorgt ervoor dat auto's stapvoets moeten rijden. In de oorspronkelijke betekenis was het woonerf autovrij en werden parkeerplaatsen op enige afstand van de woningentrees in clusters aan doodlopende straatjes gerealiseerd;
wijkgedachte	Het door de Rotterdamse studiegroep Bos ontwikkelde concept waarbij binnen een wijk (ca. 20.000 inwoners) afzonderlijk herkenbare buurten (ca. 2000-4000 inwoners) gevormd werden met voorzieningen, welke voor een hecht gemeenschapsleven en ontplooiing van het individu moesten zorgen. In Nijmegen is de wijkgedachte verder

uitgewerkt tot de parochiegedachte, waarbij de omvang van de wijken en buurten gebaseerd werden op de parochiegrootte;

Z
zichtlijn(en)

Een denkbeeldige lijn, waarlangs men kijkt, c.q. kan kijken, vaak gericht op een bijzonder gebouw of object, zoals een kerktoren. Zichtlijnen worden soms in stedenbouwkundige plannen doelbewust ontworpen of vrijgehouden van obstakels ter wille van de oriëntatie;

bijlage E Geraadpleegde literatuur

Nijmegen: BOEKEN

Vooroorlogse woonbuurten in Nijmegen

Drs. L.M.P. van Meijel, Drs. G.J.M. Derks
Arnhem 2001

Naoorlogse woonbuurten in Nijmegen-Oudwest

Leon Van Meijel
Nijmegen 2001

Heyendaal

Quickscan architectuur 1945-1970
Deel 1: analyse
Karel Loeff en Leon Van Meijel
Nijmegen 2002

Heyendaal

Quickscan architectuur 1945-1970
Deel 2: inventarisatie
Karel Loeff en Leon van Meijel
Nijmegen 2002

Wederopbouw Nijmegen Centrum

Deel 1 inventarisatie
Leon van Meijel, Pauline Opmeer
Nijmegen 2002

Kansen voor de Keizerstad

Ruimtelijke verkenning 2030
Directie Grondgebied, Afdeling Stadsontwikkeling
Nijmegen 2002

Historische atlas van Nijmegen

200 jaar ruimtelijke ontwikkeling in kaart gebracht
Billy Gunterman
Amsterdam 2003

Historische analyse van naoorlogs Hatert

Leon van Meijel en Pauline Opmeer
Nijmegen 2001

Hatert onder de pannen

Toekomstplan voor Hatert
Directie Wijkaanpak en Leefbaarheid, gemeente Nijmegen
Nijmegen 2002

dakopbouwen op woonhuizen

onderzoek naar verschillende typen dakopbouwen voor platgedekte woningen in Hatert
E.D.M. Verdurmen
Arnhem 2002

Nijmegen over de brug

Kadernota Beeldkwaliteit Gemeente Nijmegen
Directie Grondgebied, Afdeling Stadsontwikkeling
Nijmegen 2003

Belvoir

uitzicht op dynamiek
het cultuurhistorisch beleid van de provincie Gelderland 2001-2004
Gedeputeerde Staten van Gelderland
2001

Soliede waren, rijke keuze, billijke prijzen.

Winkelpuien van de Lange Hezelstraat in hun historische omgeving
M. Jetten, F. Wouters, M. Kersten, T. Pierik, P. de Boer
Nijmegen 1991

Kiezen voor kwaliteit

Welstandbeleid Nijmegen
Marc Theeuwes, Jos Meijboom, Jan Hendriks, Jan Alberts
Nijmegen 1994

'Lustverblijven zijn verrezen, schuilend in een bloemengaard'

115 - 75 - 5
Tijs Tummers
Nijmegen 1995

Nijmegen

Rijk aan groen
Mathieu Schouten
Nijmegen 1995

Dukenburg

Een ideaal in beton met een groene rand
Jacqueline van Ginneken
Nijmegen

...Een oude vechtjas

Nijmegen tweeduizend jaar vestingstad en garnizoenstad

Gerard Lemmens, Frank Eliëns

Nijmegen 1998

19de eeuwse stadsuitleg Nijmegen

P.Boer, M. v.d. Boogaard, D. Pouderoyen, T. Verstappen

Nijmegen 1989

‘Wie het oude niet eert...’

Monumentenbeleid van Nijmegen

Marc Theeuwis

Nijmegen 1991

Crediteuren & Debiteuren

Banken in Nijmegen

Yop Segers

Nijmegen 2002

Ring van Arcadië

Landgoederen in Nijmegen

Yop Segers

Nijmegen 1999

De naoorlogse wijk

in historisch perspectief: de praktijk

Leon van Meijel i.s.m. Robert Schütte, Dick Valentijn en Roel Veelders

Den Haag 2001

Visie 2015: Nijmegen stad in balans

T.Jorritsma, E. van Ewijk, M.Alofs / Gemeente Nijmegen

Nijmegen 2001

Woningenatlas Nijmegen

Corry Bovy, buro B.A.S.

Nijmegen 1997

Nijmegen 1945 – 1985

40 jaar stadsontwikkeling

Marius van Dalen, Maarten Louman

Nijmegen 1984

Monumenten Inventarisatie Project

Midden Gelderland, Nijmegen gemeente beschrijving

Stichting MIP-Gelderland

Oosterbeek 1991

Ontwikkeling Grootstal

Eindrapportage

Villanova ontwerp&onderzoek

Rotterdam 1990

Bottendaal 1967 – 1992

de strijd om een leefbare woonwijk

Geralt Lammers en Rik Kuyntjes

Nijmegen 1992

Monumenten Nijmegen 2001

Gemeente Nijmegen

Nijmegen, september 2002

Naoorlogse wijken, Quickscans

Broersveld / Hatertse Hei / Grootstal / Hatert / West / Neerbosch-Oost / Galgenveld / Groenewoud / Brakkenstein

Leon van Meijel en Joke Batelaan

Nijmegen juli 2003

architectuur in Nijmegen

een overzicht van architectuur en stedenbouw na 1900

Tijs Tummers

Nijmegen 1994

Een andere kijk op Nijmeegse bedrijventerreinen

DWS / DGG

Nijmegen juni 2003

Nijmegen: DIVERSEN

Architectuur kwaliteitskaart

Olga van Dinteren

Nijmegen 1997

De 19^e-eeuwse schil

De stadsuitleg van Nijmegen, een beschermd stadsbeeld

Gemeente Nijmegen

Nijmegen 2002

Raad en Daad

Beheer particuliere woningvoorraad 2001 t/m 2004

Vastgesteld in de raad van 31 januari 2001

Nijmegen ´n rijk aan terrassen

Terrassennotitie 2000

E.M. Maessen

Nijmegen 2003

Stadsmonitor 2001

Nijmegen 2001

<http://www.nijmegen.nl/Wijkinformatie/index.asp>

nijmegen.nl > wijkinformatie

(prints van wijken van internet d.d. 03.02.03)

Nijmegen

Stadsplattegrond
Suurland Falkland bv
19^e druk

Nijmegen plattegronden van 1905 t/m 1995, om de 10 jaar

noviomagnus.nl > plattegronden
(prints van de kaarten van internet)

CD, eilandbestanden van de gemeente Nijmegen (dwg)

gemeente Nijmegen
Nijmegen juni 2003

CD, Nijmegen e.o. en gemeentegrens (dwg)

gemeente Nijmegen
Nijmegen juli 2003

CD, alle luchtfoto's van de gemeente Nijmegen (jpg)

gemeente Nijmegen
Nijmegen juni 2003

Bouwprogramma gemeente Nijmegen

harde programma
(alijkstnieuw17072003werk.xls of toekomstige
nieuwbouw.170703.xls)

*bureau ontwikkelaars, afd. Bouwen en
Wonen, gemeente Nijmegen*
Nijmegen 17 juli 2003

**Kaart Bouwlocaties gemeente Nijmegen
+ lijst nummering**

*directie grondgebied, afd. Stadsontwikkeling,
gemeente Nijmegen*
Nijmegen 20 juni 2003

Algemeen: BOEKEN

Welstand met nieuw elan

Onderzoek naar mogelijkheden van het
nieuwe welstandsbeleid in opdracht van de
Federatie Welstand
*Ir. Matthijs de Boer, drs. Rob Bilderbeek, drs.
Hilde de Groot*
Rotterdam, 2003

Naar een gemeentelijke welstandsnota

Werkdocument met model en toelichting
VNG Uitgeverij
2000

Loon op Zand, Welstandsnota

BMS b.v.
oktober / november 2002

Kadernota Apeldoorn

'Gebiedsgericht Welstandsbeleid - Indische
Buurt
Gemeente Apeldoorn / Gelders Genootschap
2002

Den Bosch, Welstandsnota

Hoofdboek en deel 10, Zuid
Gemeente 's Hertogenbosch / Croonen
december 2002

Welstandsnota Haren

*Welstandscommissie Libau,
Gemeente Haren*
2002

Welstandsnota Arnhem

*Dienst stadsbeheer,
Gemeente Arnhem*
2004

Beeldkwaliteitsplan Reimerswaal

Gemeente Reimerswaal
2001

Koepelnota Rotterdam

Gemeente Rotterdam
Concept, juni 2003

Blauwe Kamer

Vergelijking Rotterdam / Alblasserdam /
Haren
*Noël van Dooren, Rob van Leeuwen en
Marinke Steenhuis*
Nummer 3, 2003

Welstandsnota Heiloo

Een plaatje in het groen
*St. Welstandszorg Noord-Holland ism met
HZA Stedebouw & Landschap*
Heiloo, november 2002

Welstandsnota's: de eerste oogst

Negen van de eerste welstandsnota's
vergeleken
*Projectbureau Welstand op een nieuwe leest /
Federatie Welstand*
2003

Integrale beeldkwaliteit in Nijmegen

resultaten van een expert workshop
Dialogic / In-Team
15 mei 2003

Info Welstandsbeleid

Gelders Genootschap

Edwin Verdurmen

november 2001

Standaard sneltoetscriteria (toevoeging
infomap Welstand)

voor veel voorkomende kleine bouwplannen

Schout, ruimtelijke vormgeving en beleid

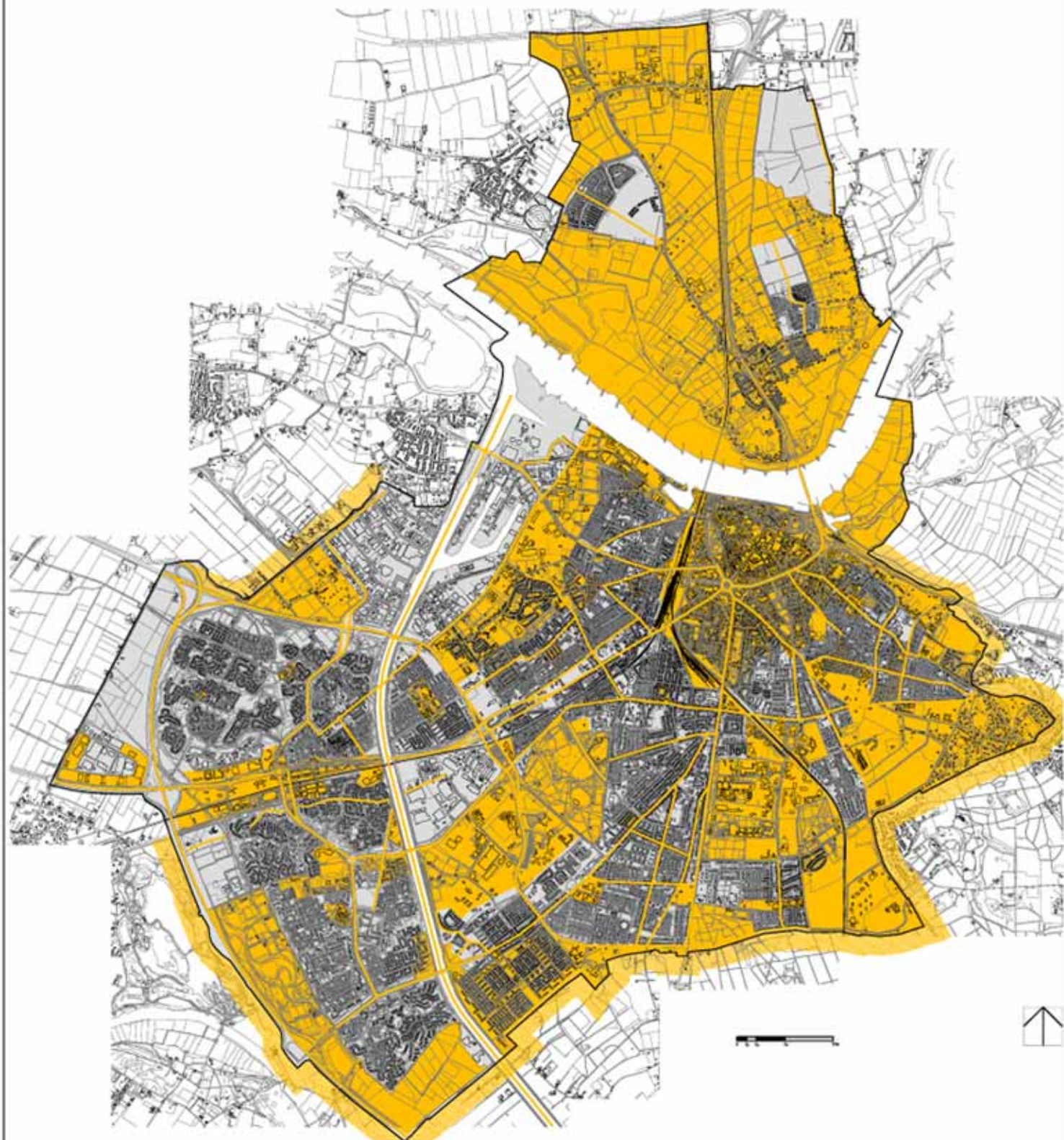
november 2001

Welstandsnota Voorschoten

Schout, ruimtelijke vormgeving en beleid /

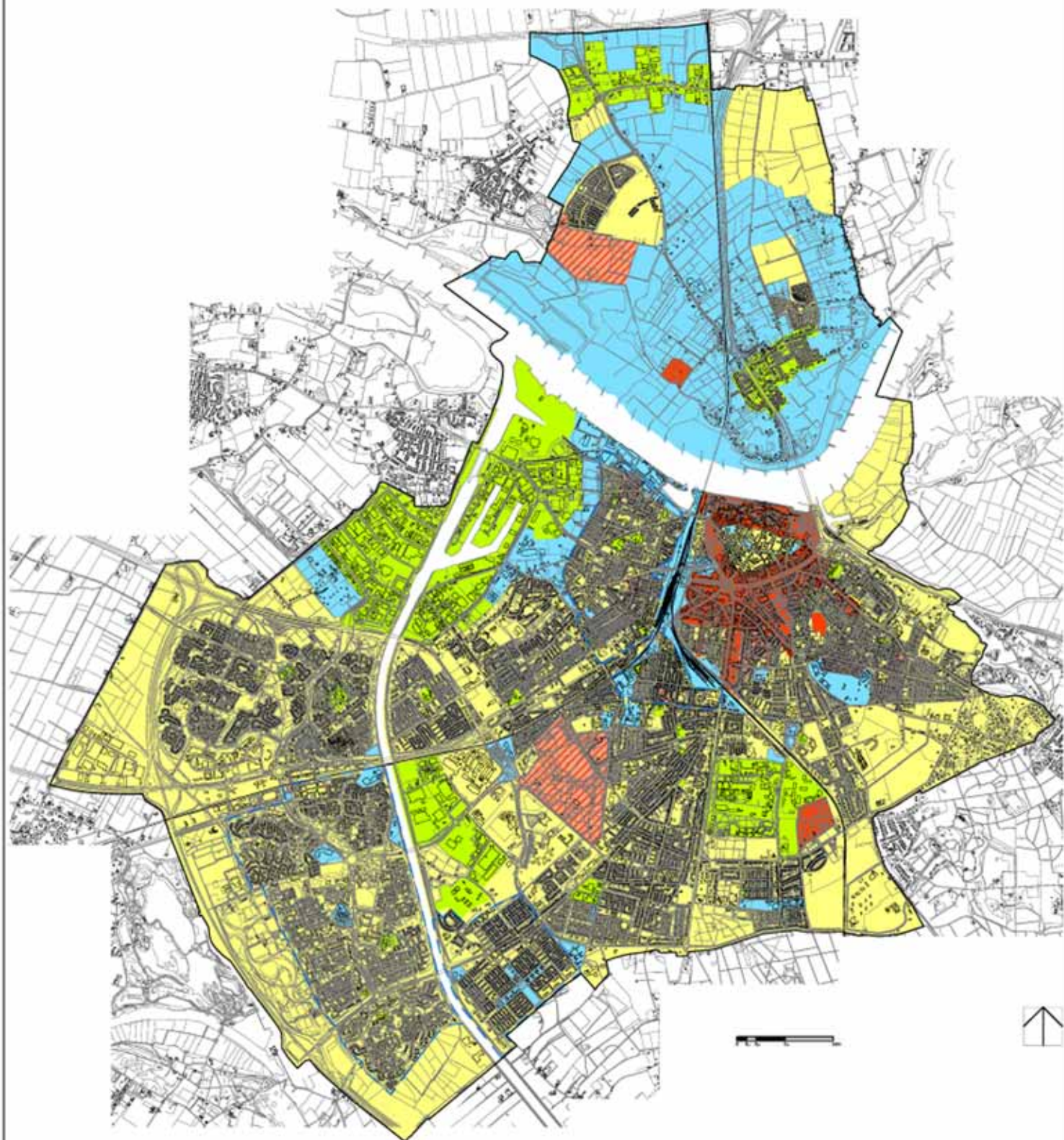
Dorp, Stad& Platteland

maart 2003

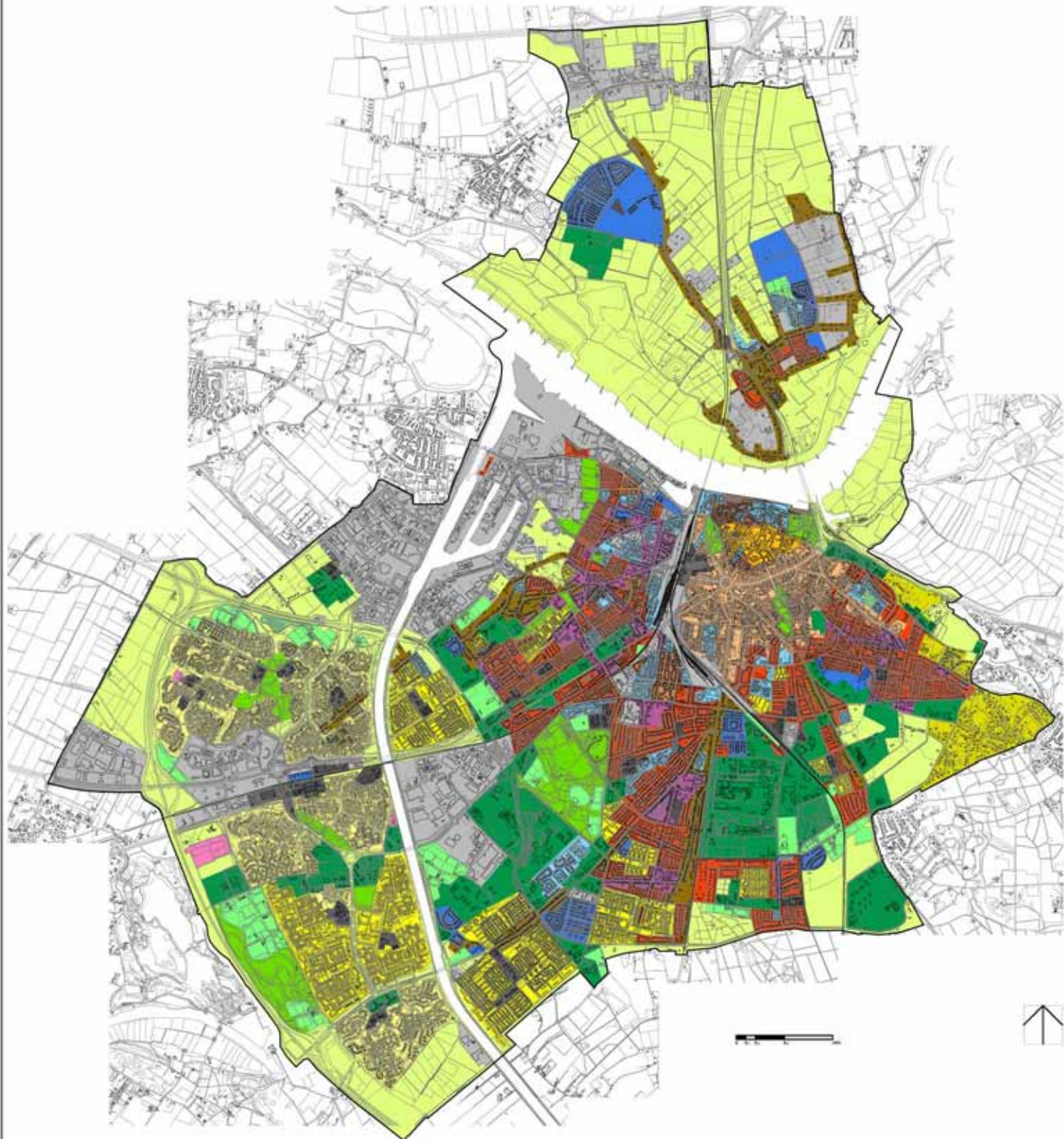
toetsingsniveaus nijmegen - schaal 1:40 000

- regulier toetsingsniveau
- bijzonder toetsingsniveau
- bijzonder toetsingsniveau (in bestemmingsplan of bestemmingsplan)

dynamiekkkaart nijmegen - schaal 1:40 000

- beheergebieden
- herstructurerings- en revitaliseringsgebieden
- ontwikkelings- en transformatiegebieden
- beschermingsgebieden
- beschermingsvoorzieningen in procedure
- WAP - wijk actieplan

bouwstenenkaart nijmegen - schaal 1:40 000

■ H1 historische stedelijke bebouwing	■ W8 woongebieden vanaf 1990
■ H2 historische bebouwingstinten en dorpskernen	■ B1 werkgebieden (kantoren/bedrijven/industrie/kassen)
■ H3 laat negentiende-eeuwse bebouwing	■ V1 woonwoningen (zuiden/winkel-/zorggebied/verreikersnoodpunten)
■ W1 buisdorp	■ G1 gebouwen en complexen in het groen
■ W2 tuinstad	■ G2 sport- en recreatiegebieden
■ W3 gemengde bebouwing	■ G3 groen- en buitengebieden
■ W4 neo-organische bebouwing - westersgebouw in de binnenstad	■ G4 stadsparken
■ W5 neo-organische grootschalige uitbreidingen - C.I.A.M.	■ G5 villa's
■ W6 neo-organische grootschalige uitbreidingen - woonwerven	■ T1 woonwagencentra
■ W7 inbreidingen en stadvernieuwing vanaf 1970	